

Innst. O. nr. 77

(2007–2008)

Innstilling til Odelstinget fra næringskomiteen

Ot.prp. nr. 56 (2007–2008)

Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i sjøloven, skipssikkerhetsloven, NIS-loven og fritids- og småbåtloven

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

Nærings- og handelsdepartementet legger i proposisjonen frem forslag til endringer i reglene om meldeplikt ved sjøulykker, endring i sjølovens regler om EØS-eiers tilknytning til Norge, hjemmel i NIS-loven for søksmålsfrist, og endring av fritids- og småbåtloven § 26 b om krav til fører av fritidsbåt.

1.2 Bakgrunnen for lovforslaget og høring

Lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven) kapittel 18 avsnitt II inneholder bestemmelser om melding ved sjøulykker. Bestemmelsene er vedtatt ved lov 7. januar 2005 nr. 2 om endringer i sjøloven, men trer ikke i kraft før 1. juli 2008. Etter departementets oppfatning gir det liten fleksibilitet at loven fastsetter hvilke instanser melding om sjøulykke skal sendes til. Det foreslås derfor en endring i § 475 som gir Kongen fullmakt til å avgjøre hvem slik melding skal gis til. Nærmere opplysninger om hvem som skal være varslingsinstans vil bli gitt i forskrift. Det kan også være behov for nok en hjemmel til i forskrifts form for å kreve en etterfølgende utfyllende rapport om sjøulykker. Det fremmes derfor forslag om å ta inn en slik hjemmel. Samtidig ser departementet behov for å endre på bestemmelsen i lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet (skipssikkerhetsloven) § 47, slik at loven bedre harmoniseres med sjølovens regler om sjøulykker.

Ansvar for kapittel 18 avsnitt II i sjøloven ble i statsråd 11. januar 2008 overført fra Justisdepartementet til Nærings- og handelsdepartementet med virkning fra 1. juli 2008. Forslaget om endring i reglene om meldeplikt er utarbeidet i samarbeid med Justisdepartementet.

Sjøloven § 1 inneholder nasjonalitetskrav for registrering av skip i norsk ordinært skipsregister og har regler om EØS-eiers tilknytning til Norge. Det foreslås å endre sjøloven § 1 tredje ledd fjerde punktum. Formålet med forslaget er å kodifisere praksis slik at lovteksten blir i overensstemmelse med EØS-avtalens forpliktelser.

I forbindelse med innføringen av lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile saker (tvisteloven) den 1. januar 2008, falt lovhjemmelen for å fastsette søksmålsfrist om riktigheten av vedtak om sletting av skip i henhold til lov 12. juni 1987 nr. 48 om registrering av skip i norsk internasjonalt skipsregister (NIS-loven) § 12 annet ledd bort. For å opprettholde tidligere rettstilstand foreslås det å tilføye en bestemmelse i NIS-loven § 9 første ledd om hjemmel til å fastsette søksmålsfrist om riktigheten av vedtak om sletting av skip i henhold til NIS-loven § 12 annet ledd.

Bakgrunnen for forslaget om endring av fritids- og småbåtloven § 26 b er at en arbeidsgruppe nedsatt av Sjøfartsdirektoratet har fremsatt et forslag til ordning med obligatorisk båtførerbevis. Bestemmelsen i § 26 b bør etter departementets syn tydeliggjøre hjemmelen for båtførerbeviset og båtførerregisteret.

Forslag om endringer i reglene om meldeplikt og rapportering ved sjøulykker, endringer i sjøloven § 1 om EØS eiers tilknytning til Norge og NIS-loven § 9 om hjemmel for søksmålsfrist, ble sendt på høring 17. januar 2008. Frist for å avgi uttalelse til forslaget var 1. mars 2008.

Forslag om endring i fritids- og småbåtloven § 26 b ble sendt på bred høring av Sjøfartsdirektoratet 1. juni 2007. Frist for å avgi uttalelse til forslaget var 1. september 2007.

1.3 Nærmere om melde- og rapporteringsplikt ved sjøulykker

Ved endringslov til sjøloven 7. januar 2005 nr. 2 ble de gjeldende regler i sjøloven kapittel 18 avsnitt II vedtatt opphevet. En viktig endring var at en uavhengig undersøkelsesmyndighet skal undersøke sjøulykker. Denne myndigheten er Statens havarikommisjon for transport. Samtidig ble sjøforklaringsinstituttet opphevet. (jf. kgl. res. 23. februar 2007). Endringene trer i kraft 1. juli 2008.

For å få et mer fleksibelt system foreslo Nærings- og handelsdepartementet i høringsbrevet at regler om hvem som skal motta melding om sjøulykke, fremgår av forskrifter og ikke direkte av loven. Det er derfor foreslått endringer av reglene i sjøloven § 475 første ledd, slik at regelen i stedet for å angi hvem som skal motta melding om sjøulykke, gir den myndighet Kongen bestemmer hjemmel til å fastsette nærmere regler om dette. I forlengelsen av dette ble det også foreslått at § 475 tredje ledd oppheves.

For å klargjøre hvem som er meldingsmottaker ble det videre foreslått at § 475 fjerde ledd oppheves, og at regler for meldeplikt ved arbeidsulykker gis i forskrift og ikke i sjøloven.

Statens havarikommisjon for transport har reist spørsmål om det ikke bør gis en bestemmelse som hjemler en adgang til å gi forskrifter som pålegger rederiet eller skipsføreren til uoppfordret å gi en etterfølgende rapport etter en sjøulykke. På denne bakgrunn foreslo Nærings- og handelsdepartementet i høringsbrevet et nytt tredje ledd i § 475 med hjemmel i forskrift å stille nærmere krav til etterfølgende rapportering. Bestemmelsen ble foreslått utformet slik at den også eventuelt kan hjemle krav om rapportering til Sjøfartsdirektoratet, dersom det skulle vise seg å være hensiktsmessig.

Lovforslagene som ble fremsatt i høringsbrevet har i all hovedsak fått støtte fra høringsinstansene. Nærings- og handelsdepartementet deler synet til Norsk Sjøoffisersforbund, Det norske maskinistforbund og Norsk Sjømannsforbund om at meldingsprosessen bør være så enkel som mulig. Det vil bli lagt vekt på dette ved utarbeidelsen av forskrift om melde- og rapporteringsplikt.

Departementet vil påse at Fiskeri- og kystdepartementet involveres i arbeidet med å utarbeide forskriften om varslings- og meldeplikt ved sjøulykke, og at denne tar høyde for slikt varsel til/viderevarsling til Kystverket. Tilsvarende vil innspillene fra Justisdepartementet, Politidirektoratet og Sjøassurandørernes Centralforening bli vurdert i forbindelse

med ny forskrift om varsling og rapportering i forbindelse med sjøulykker. Hovedredningsentralens synspunkter til forskriften om meldeplikt vil likeledes bli vurdert i forbindelse med utarbeidelsen av forskriften.

Det er ikke riktig, slik Rederiforbundet hevder, at det foreligger nødvendig hjemmel til å uoppfordret gi en etterfølgende rapport etter en sjøulykke. Det forhold at undersøkelsesmyndigheten har etterspurt en slik hjemmel, tilsier etter departementets syn at det er et reelt behov for dette.

Departementet er enig med Havarikommisjonen i at det er uhensiktsmessig at loven fastsetter til hvilken myndighet en etterfølgende rapport skal sendes, og forslaget tas til følge.

1.4 Nærmere om sjøloven § 1 tredje ledd fjerde punktum om EØS-eiers tilknytning til Norge

Sjøloven § 1 tredje ledd ble endret i 2000 og ble foretatt med sikte på å bringe norsk rett i samsvar med EØS-retten når det gjelder nasjonalitetskrav for registrering av skip i norsk ordinært register. Det har likevel vist seg at fjerde punktum kan innebære forskjellsbehandling av norske og EØS-selskaper. Det har derfor i praksis ikke blitt krevd at skipet inngår som ledd i eiers økonomiske virksomhet. Det har vært tilstrekkelig at skipet inngår som ledd i en økonomisk virksomhet. Begrunnelsen for praksisen med å fjerne referansen til eieren, har vært at man har fortolket forpliktelsene i EØS-avtalen til å gå foran lovteksten, slik at leasingselskap fra andre EØS-stater har blitt likestilt med norske selskaper.

I høringsbrevet ble det foreslått å endre bestemmelsen i sjøloven § 1 tredje ledd fjerde punktum i tråd med gjeldende praksis slik at det er tilstrekkelig at skipet inngår som ledd i en økonomisk virksomhet som er etablert i Norge.

Det har ikke kommet innvendinger til forslaget som ble sendt på høring, og forslaget fremmes derfor slik det ble sendt på høring.

1.5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget til lov om endringer i sjøloven, skipsikkerhetsloven, NIS-loven og fritids- og småbåtloven medfører ingen administrative eller økonomiske konsekvenser.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunvor Eldegard, Sigrun Eng, Steinar Gullvåg, Sigvald Oppebøen Hansen og Arne L. Haugen, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kieland Asmyhr, Kåre Føstervold og Øyvind Korsberg, fra Høyre, Torbjørn

Hansen og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Sosialistisk Venstreparti, Inge Ryan, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfohn, fra Senterpartiet, lederen Ola Borten Moe, og fra Venstre, Leif Helge Kongshaug, viser til at det i proposisjonen foreslås endringer i reglene om melde- og rapporteringsplikt ved sjøulykker, endring i sjølovens regler om EØS-eiers tilknytning til Norge, hjemmel i NIS-loven for søksmålsfrist og endring i fritids- og småbåtloven om krav til fører av fritidsbåt.

2.1 Melde- og rapporteringsplikt

Komiteen viser til at sjøloven kapittel 18 avsnitt II ble vedtatt opphevet i 2005 som følge av at en uavhengig undersøkelseskomisjon skal undersøke sjøulykker. Seinere er det besluttet at denne myndigheten tillegges Statens havarikomisjon for transport. Samtidig er sjøforklaringsinstituttet opphevet. Komiteen peker på at tilsynsmyndigheten skal varsles og at det er meldeplikt ved ulykker til sjøs. Dette gjelder også arbeidsulykker og sykdom. Komiteen er også enig i at det bør stilles krav til etterrapportering og at det gis nærmere bestemmelser om melding og rapportering i egen forskrift. Komiteen slutter seg til de foreliggende forslagene til endring i reglene for melde- og rapporteringsplikt.

2.2 EØS-eiers tilknytning til Norge

Komiteen viser til at sjøloven § 1 tredje ledd ble endret i år 2000 med sikte på å bringe norsk rett i samsvar med EØS-retten med hensyn til nasjonalitetskrav ved registrering av skip i norsk ordinært skipsregister. Det har senere vist seg at bestemmelsen likevel kan være årsak til forskjellsbehandling av norske og EØS-selskaper. Dette blir nå rettet opp, og komiteen er enig i dette.

2.3 NIS-loven

I forbindelse med ikrafttredelsen av ny tvistelov 1. januar 2008, viser komiteen til at forskriften for NIS-registeret ble endret slik at henvisningen til tvistemålsloven § 437 er fjernet. Dermed forsvant også hjemmelen til å sette en søksmålsfrist. Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag om å gjeninnføre en slik lovhjemmel.

2.4 Fritids- og småbåtloven

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at fritids- og småbåtloven § 26 etter departementets oppfatning gir tilstrekkelig hjemmel for å innføre krav til båtførerbevis og et båtførerregister. Registeret er en nødvendig forutsetning for båtførerbeviset. Av hensyn til personopplysningsloven § 8 er det imidlertid ønske-

lig med en tydeliggjøring av hjemmelen i § 26 med hensyn til båtførerprøve og båtførerregister. Flertallet slutter seg til dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at den fremlagte saken ikke gir et godt nok grunnlag for Stortinget til å innføre en ordning med krav til båtførerbevis og et båtførerregister. Disse medlemmer mener Regjeringen bør fremme forslag om dette i en egen sak hvor alle momenter kan fremkomme. Disse medlemmer vil derfor gå imot tydeliggjøringen av hjemmelen i § 26 før Stortinget har blitt forelagt en sak som drøfter alle tilknyttede problemstillinger nærmere.

3. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av samtlige av komiteens medlemmer, unntatt endringen i § 26 b i lov 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter, som fremmes av samtlige av komiteens medlemmer unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i sjøloven, skipssikkerhetsloven, NIS-loven og fritids- og småbåtloven

I

I lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven) gjøres følgende endringer:

§ 1 tredje ledd fjerde punktum skal lyde:

Det er et vilkår at skipet inngår som ledd i *en økonomisk virksomhet* som er etablert i Norge, og at skipet drives fra Norge.

§ 475 skal lyde:

§ 475 Meldeplikt

Skipsføreren eller rederiet skal straks gi *den myndighet Kongen bestemmer* melding om sjøulykke. Det skal også gis slik melding når skipet har grunnstøtt eller har støtt sammen med et annet skip, selv om tilfellet ikke er å anse som sjøulykke etter § 472. *Kongen kan ved forskrift fastsette nærmere regler om meldeplikten.*

Meldeplikt etter første ledd har også enhver som blir vitne til en sjøulykke, eller som blir oppmerksom på vrakrester eller andre forhold som gir grunn til å frykte at det har inntruffet sjøulykke, dersom ved-

kommende ikke etter forholdene har grunn til å anta at slik melding er unødvendig.

Kongen kan fastsette forskrifter som pålegger skipsføreren eller rederiet innen en viss frist å gi den myndighet Kongen bestemmer en etterfølgende rapport med nærmere bestemt informasjon om forhold knyttet til sjøulykken.

II

Lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet (skipssikkerhetsloven) § 47 annet ledd skal lyde:

Rederiet eller skipsføreren skal gi den myndighet Kongen bestemmer melding og rapport ved skade eller sykdom som rammer den som har sitt arbeid om bord. Skyldes skaden en arbeidsulykke eller skipsulykke som er omfattet av reglene om sjøulykker i kapittel 18 avsnitt II i lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven), skal melding og rapport om skade skje etter regler gitt i eller i medhold av sjøloven § 475.

III

Lov 12. juni 1987 nr. 48 om norsk internasjonalt skipsregister § 9 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Departementet kan i forskrift fastsette at mulig søksmål om riktigheten av vedtak etter § 12 annet ledd må reises innen en særskilt frist fra det tidspunkt da melding om fristfastsettingen kom frem til vedkommende part.

IV

Lov 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter § 26 b skal lyde:

Kongen kan gi forskrift om at fører av fritidsbåt må oppfylle krav til minstealder, helsetilstand, opplæring og andre kvalifikasjonskrav, herunder båtførerprøve. Forskriften fastsetter bestemmelser om kontroll med at kravene oppfylles, båtførerregister og om gebyr.

V

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at forskjellige bestemmelser skal tre i kraft til forskjellig tid.

Oslo, i næringskomiteen, den 12. juni 2008

Ola Borten Moe

leder

Steinar Gullvåg

ordfører